

Vinnan grundvøllur okkara

Eingin tjóð, lítill ella stór, kann vera innlúkur fyri uttan. Og í allar flestu førum er tað eitt ella annað slag av vinnulívi, sum rindar samfelagsrakstur. Tí má og skal vinnulívið bera seg.

Afturvendandi spurningurin tá tosað verður um føroyskt tjóðveldi er:

»Hvussu skulu vit megna at gjalda samfelagsrakstur, tá fíggjarstuðulin frá dønnum ikki longur er veruleiki? Og nógv kára sína neyð um, at tey fáa einki ítøkiligt roknistykki sett upp og sum prógv, at vit fara at klára okkum sum sjálvstøðug tjóð. Nú er tað ikki bara sum at siga at seta upp roknistykki fyri, hvussu vit skulu klára okkum ár 2005, ár 2014 og ár 2030. Og tað haldi eg er líkamikið, um vit eru sjálvstøðug tjóð ella eitt danskt amt. Her havi eg hug at vísa á orðini hjá íslendska forsætisráðharranum, Davíði Oddsson, sum vísti á, at yvir treytingin at allar familjur skuldu hava roknistykkið púra greitt, so stóðu ikki nógv hús í Havn.

Heldur enn at seta upp roknistykki, sum menn so kunnu diskutera um smálutir í í nógv ár, haldi eg uppgáva tjóðveldismanna vera, at seta upp ítøkiligar møguleikar fyri at innlúkur kunnu fáast til vega at gjalda samfelagsrakstur hjá sjálvstøðuga føroyska statinum.

Vinnulívið

Og Tjóðveldisflokkurin vísir sjáldsamt á vinnulívið sum tann samfelagsparturin, ið skal gjalda okkara samfelagsrakstur. Og hetta merkir, at samfelagið skal leggja stóran dent á at gera vinnulívið fært fyri at gjalda henda rakstur. Myndugleikarnir eiga tí at slóða fyri nýghugsan innan verandi vinnugreinar, og fyri nýggjum.

Og grundgegnin fyri alt vinnuligt virksemin í einum sjálvstøðugum føroyskum stati eiga at verða, at vinna skal bera seg og geva avkast til sín sjálvs og samfelagið.

Henda grundregla hevur tíverri ikki verið galdandi í føroyskum politikki og tí heldur ikki í føroyskum vinnulívi seinastu nógvu árin. Trupulleikin hevur verið, at vinnulívinum og vinnulívsmonnum hava ikki verið settar tær einfaltu treytingar, at vinna skal bera seg. Heldur hevur tað verið soleiðis, at vinna og vinnulívsmonnum hava livað av einari gigantiskari

sosialhjálp.

Ein kann spyrja seg hví, hava hesar treytingar ikki verið settar vinnuni og vinnulívsmonnum. Og svarið er einfalt tað, at tað er tí, at vit hava fingið tann peningin uttan ífrá – fyri einki at gera – sum skuldi nýtast til gjald til samfelagsrakstur. Vinnan er einfalt sloppin undan síni høvudsupp-gávu, tí danir hava sent hundræðals av milliónum henda veg í fímti ár.

Hesin fíggjarstuðul hevur tí heldur enn at hjálpa okkum, skapt drepani líkasælu og ábyrgdarloysi millum politikarar, embætismenn og ikki minst vinnulívsmonnum. Um treytingar í framtíðini verða, at vinnan skal bera tann partin av samfelagsrakstrinum, sum blokkurin úr Danmark ger í dag, so verða áðar treytingar settar okkara politikarum, vinnulívsmonnum og embætismönnum.

Og hesi verða tá neyðd til at arbeiða sambært nýggju fortreytunum. Og eg ivist ikki í, at nýggju fortreytirnar fara at gera, at okkara politikarar gerast meira ábyrgdarfullir, embætisfólk meira dugnaligt og vinnulívsmennirnir minni sjálvsóknir og meiri álftandi.

Hvat er at gera

Fiskivinnan verður framvegis okkara høvudsinná, men hon má tillagast treytingum. T.v.s. at hon skal bera seg og tí eisini effektiviserast. Um hetta ikki verður gjørt beinanvegin so rættliga skjótt. Verða færri arbeiðspláss tá í fiskivinnuni, so mugu onnur finna stítt í øðrum vinnugreinum.

Innan fiskafiskaðin mugu og skulu vit leggja nógv størri dent á at virka vørna, áðrenn hon verður flutt út. Við øktum prisi og skapan av arbeiði fer hetta at geva samfelagnum eina øktu inntøku millum 45-65 milliónir árliga pr. 10.000 tons av útfluttu virkaðari vøru, vit eiga eisini at leggja nógv størri dent á alternatíva fiskaslag.

Men eisini aðrar vinnugreinar eiga at útvega føroyingum arbeiðspláss. Ein møguleiki er smádnáður, har vit kunnu virka í samstarvi við onnur lond. Antin sum undirleverandørar ella í pakkaðum. Eitt gott dømi er útgerð til fiskivinnuna, sum í 70'um og 80'um so at siga øll varð keypt úr Danmark. Her kundu

vit uttan nakað sloppið upp í samstarv við íslendingar í einum pakkaðum, har vit t.d. framleiddu stálsvørnar og teir tað tóknliga. Hetta krevur bert, at okkara fyrirkur sleppa at levera til heimamarknaðin og soleiðis sleppa at menna seg og royna seg.

Annars verður tað alt meira soleiðis innan vinnulívið, at menniskjaskilag eginleikarnir er tað týðningarmesta innan framleiðsluna. Og hetta kemur sjáldsamt av tóknligu menningini. Og sjáldsamt hava føroyingar eins góðar eginleikar og onnur fólkaslag, og tí eiga vit at leggja nógv størri dent á at føroyingar fáa møguleikar at menna seg á tóknliga økinum, og at vit tí um nýkur ár kunnu vera við í kappingini á hesum øki. Her krevst eingin rávøra og fløgan er ein brottur av tí, vit tosa um í verandi vinnu í Føroyum. Um rætt verður atborðið, kunnu vit uttan iva skapa fleiri hundræð arbeiðspláss á tóknliga økinum á føroyskum arbeiðsplássum. Hetta innanfyri fá ár.

Okkurt er eisini, sum bendir á, at tað ber til at skapa vinnuligt virksemin av tí, sum landbúnaðurin gevur.

Satt at siga trúgvi eg, at tað í veruleikanum bert er viljin og hugflogið, sum seta mörkin fyri einari dyggari samfelagsmenning í einum føroyskum stati. Størsta forðingin er tíverri enn persónlig áhugamálini, ið gera alt ov nógv av okkara vinnulívsmonnum til tungar elefantar, sum hava snáblin niðri í landskassanum í tíg og ótíg.

Finnur Helmsdal,
valevni Tjóðveldisflokksins
til Fólkatingsvalið

Jón Krabbe og fólkatingsvalið

Í 1918 gjørdist Ísland sjálvstøðugt ríki, men í kongsfelagsskapi við Danmark. Samstundis varð gjørd lóg ella sáttmáli, ið ásetti, at hesin kongsfelagsskapur kundi uppsigast einvíst av báðum partum, nær tað skuldi vera. Í 1944 segði Ísland ríkfelagsskapin við Danmark upp.

Politiska stríð íslendinga fyri politiskum frælsi var mangan beisk, men við og við skilti Danmark, at soleiðis mátti tað blíva. Rætt er tað, at danir vórðu trýstir til at geva eftir, men kjarnin í málinum er, at innast inni skiltu teir, hví Ísland mátti verða sjálvstøðugt.

Ein persónur átti ein heilt

serligan leiklut í hesi gongd. Hann æt Jón Krabbe, og alla fyrru helvt av hesari öldini arbeiðdi hann í danskari tænastu, – frá 1899 til 1953. Hans Jacob Debes fortelur okkum í síni Íslands-søgu, at Jón Krabbe var lögfrøðingur og hagfrøðingur, mammann var íslenskur og pápin dani. Í 1899 fekk hann starv sum hjálparmaður á íslensku stjórnardeildini í Keypmannahavn; fimm ár seinna gjørdist hann skrivstovustjóri á íslensku stjórnarskrivstovu í danska høvudsstaðnum. Í 1918 – í samband við íslenska fullveldið – gjørdist hann umboðsmaður Íslands í danska uttan-

ríkisráðnum.

Sostatt var hann fremsti álitismaður íslendinga í Keypmannahavn í meira enn hálva öld og staddur beint har, sum politisku avgerðirnar vórðu tiknar. Tann leikluturin, sum Jón Krabbe hevði í royndunum at fáa eina virðiliga loysn millum londini, kann ikki yvirrættast. Eftirsum Jón Krabbe var framstandandi embætismaður, so var hann sum vera man lítill frammi alment. Men sum bæði íslendingur og dani, so skilti hann báðar partar fullvæl, og kundi tí hyggja brúg at fáa teir at skilja hvønnannan. Tá ið íslenskt mál hava verið frammi í donskum ráðharrastovum, so hevur Jón Krabbe kunnað givið danska ráðharranum og embætismönnum hansara sakliga og sannfærandi upplýsingar um íslenskt viðurskifti. Tað hevur óivað gjørt munin í mongum føri, og hevur verið til at fáa danir skilja íslendingar og sostatt eisini verið við til at snara danska Íslands-politikkinum.

nú verða mettir sum lættkeypt klípi/stuðlar hjá donskum stjórnunum.

Javnaðarflokkurin roynir at billa fólk inn, at teir fara at standa óeftir av danska Javnaðarflokkinum, um teir fáa mann valdan, men man nakar føroyingur vera so fávitskur, at hon ella hann trýr slíkum mæni og tvælti? Teirra uppruni er ein deild av danska Javnaðarflokkinum.

Fólkalokkurin (Ó.B.) hevur ferð eftir ferð alment sagt, at hann treytaleyst stuðlar einari danskari konservatívari stjórn, um hann bara kann halda Javnaðarflokkinum og øðrum vinstrahallum burtur frá stjórnarvaldinum.

Sambandsflokksins trúloving við Úffa Ellemann Jensen er so eiðsvorin, at hon hevur onga viðmerking fyri neyðin.

Sostatt er einasta trygd fyri einari óheftari føroyskari rødd á fólkatíngi, at t-gvum velja eitt av valevnum Tjóðveldisflokksins.

Jógvan Durhuus

Lesarabráv

Takk, Eiler!

Takk, Eiler!

Harri blaðstjóri.

Kundu tit gjørt so væl at borið Eiler Jacobsen eina tókk fyri tað, hann segði í samrøðuni við Jógvan Árges seinasta sunnudag í útvarpinum.

Ein annar fiskamaður og eg lógu á stovu 5 á Suðuroyar Sjúkrahúsi og lurtaðu eftir hesi interessantu sending, har hesin undangongumaður í føroyskari fiski-

vinnu fortaldi um sítt liv. Báðir hildu vit, at tað hann segði um Atla Dam var væl sagt, serliga tá hann segði at teir ikki vóru samdir annars – her haldi eg hann meinti í politikki. Eiler greiddi frá um tær mongu ferðirnar hann hevði verið við í fiskivinnusamtáðingum við onnur lond. Hann greiddi frá at samráðingarar ofta vóru truplar, og at tað ofta var neyðugt at fara

heimaftur uttan úrslit í fyrsta umfarið, tí Atli Dam var so treiskur – hann skuldi hava sítt. Í fylgjandi samráðingum kom so meira afturat. Eiler segði at Atli var ein sera góður samráðingarleiar, sum var høgt virður uttanlands.

Tað er gott at nýkur eru, sum seta pris uppá evnini hjá Atla og úrslitini av hansara hegni til at samráðast.

Høvdu fleiri føroyingar

minst til, at hesi evni eisini kunnu brúkast á Christiansborg, nú hann letur seg stilla upp aftur.

Eg vóni at nógv lurta eftir endursendingini nú leygdaginn.

Einaferð enn tókk fyri, Eiler.

D.J.Jensen,
fyrirverandi
útróðrarmáður, Tvøroyri

